

משרד העבודה, הרווחה
ולבceph להזנה
והשירותים החברתיים

מנהל שירותי
אישים וחברתיים

מטו"ה – אגף למחקר,
תכנון והכשרה |
תכנון והכשרה

מאירס-ג'יינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
マイアーズ-ジョインテ-ブロッカーデイル

מרכז אנגלברג לילדים ולנוער

**ייצוג הורים בתהליכי קבלת החלטות
של גורמי רוחה בתחום הגנת הילד –
סקירת ספרות על הנעשה בחמש מדינות אירופיות**

רונית אלפנדרי

העבודה הזמנתה על ידי השירותים הילד ונוצר במנהל שירותי אישים וחברתיים
והאגף למחקר תכנון והכשרה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

ייצוג הורים בתהליכי קבלת החלטות של גורמי רוחה בתחומי הגנת הילד – סקירת ספרות על הנעשה בחמש מדינות אירופיות

רונית אלפנדרי

העבודה הזמנית על ידי השירותים לילדים ונוער במנהל שירותי אישיים וחברתיים
והאגף למחקר תכנון והכשרה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

דוח זה הינו תוצר מקצען שנכתב בידי צוות המחקר של מכון מאירס-ג'ונט-ברוקדייל. תוכנו אינו משיקף
בhcרכות את עמדתו של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים שהזמין את הדוח.

עריכת לשון : רויטל אביב מותוק
תרגום לאנגלית (תקציר) : נעמי הלסטד
הפקה והבאה לדפוס : ענת פרקו-טולדנו

מכון מאירס-ג'יונט-ברוקדייל
מרכז אנגלברג לילדים ולנוער
ת"ד 3886
ירושלים 9103702

טלפון : 02-6557400
fax : 02-5612391

כתובת האינטרנט : brookdaleheb.jdc.org.il

פרסומים נוספים של המכוון בנושאים קשורים

- סבו-לאל, ר'. 2017 . **ילדים ונוער בסיכון בישראל.** דמ-748-17.
- שורק, י' ; סבו-לאל, ר'. 2017 . **שירותותים ודרבי התערבות לשימור התא המשפחתי ולאיחוד מחדש בין ילדים שהו בסידוריים חוץ-ביתיים לבין הוריהם : סקירת ספרות.** דמ-730-17.
- סבו-לאל, ר' ; בן סימון, ב' ; קונסטנטינוב, ו'. 2014. **הילדים בגיל הרך במשפחות האומנה : מאפיינים ותהליכי התערבות.** דמ-684-14.
- בן-רבי, ד' ; סבו-לאל, ר'. 2012 . **ניסוי "קהילה 2000 : שדרוג "יעדות החלטה" ותכנון שירותים בקהילה – תמצית מחקר הערכה.** תמ-48-12.

את הפרסומים אפשר להוריד ללא תשלום מאתר המכוון : www.jdc.org.il/brookdale

רקע

בקרב קובעי מדיניות, אנשי מקצוע וחוקרים בעולם ישנה הסכמה בוגרנו לחשיבות העבודה בשותפות עם הורים בתחום הגנת הילד וליתרונוותיה. שותפות משמעותית תורמת לאיכות החלטות המתקבלות בוגרנו לעזרה שיש להגיש לילדים אשר סובלים מהתעללות ומהזנחה, או שיש סיכון כי יסבלו מהן, ולמשפחותיהם, וכן תורמת לתוצאות טובות יותר עבורם. יחד עם זאת, ספרות המחקר ממשיכה לתאר קשיים ביישום השותפות בפרקטיקה היום-יומית. סקירה זאת עוסקת באחת הדרכים אשר הוצעו כדי לקדם שותפות עם הורים בתחום קבלת החלטות בוגרנו לילדים, והיא מאפשר להם ייצוג או ליווי בידי גורם בלתי תלוי מטעם.

מטרה

מטרת הסקירה הייתה להעמק את ההבנה בוגרנו לאפשרות לייצוג ולשותפותה באמצעות ניתוח המדיניות והפרקטיקה שישנן במדינות אחרות בעולם, שהן מודל קבלת החלטות הדומה לזה בישראל. הסקירה בינה את מידת ההסדרה הפורמלית של האפשרות לייצוג; מי הם הגורם הרשמי לייצג את הורים; כיצד מתבצע הייצוג הילך למעשה; ומהן השלכותיו על כלל הגורמים המעורבים בתחום קבלת החלטות. בהתאם לגישת המערכות אשר אומצה בתור מסגרת קונספטואלית, תופעת הייצוג נלמדה בכל מדינה ומדינה בתחום ההקשר של מערכת הגנת הילד שבה היא מיושמת.

שיטה

תהליך איסוף ספרות המחקר נערך במשך שלושה חודשים בשנת 2017. המידע נאסף שיטתיית באربعة שלבים: חיפוש ראשוני בספרות המחקר תוך שימוש במילוט חיפוש ובמאגרי מידע רלוונטיים; סינוון המידע בהתאם לкрיטריון מפתח של התאמה למאפייני מודל קבלת החלטות בישראל; הרחבת המידע והעמקתו בוגרנו למדינות שנמצאו מותאמות להשתתף בסקירה; סיום איסוף המידע עם ההגעה לרוויה. מקורות המידע שנעשה בהם שימוש כללו: מאמרים בכתב עת שפיטים, ספרים, אתרים ממשלה רשמיים והתקצבותיות אישיות.

ממצאים עיקריים

המדינות שנכללו בספרות ההסתברות הן: נורבגיה, פינלנד, שוודיה, דנמרק ואנגליה.

אחד הממצאים הבולטים העולים מניתוח ספרות המחקר הוא השונות הרבה שישנה בין מדינות בתחום קבלת החלטות בכלל, ובוגרנו לייצוג הורים בפרט. הבדלים בין מדינות נמצאו לדוגמה במאפייני גופו קבלת החלטות והרכבו, בטיב הקשר (אישי או מקצועי) בין הורה לגורם המיציג, ובאופן מעורבותו ¹ תזמונו. עוד נמצא חשוב הוא מיעוט הידע האמפירי הקיים בנושא ייצוג הורים ובמיוחד בוגרנו לאופן יישום הייצוג בעבודה היום-יומית ולהשלכותיו. מוצגים מספר הסברים אפשריים לתופעה.

מסקנות

מסקנות הסקירה בוגר לגיבוש מדיניות בנושא **يיצוג הורים** בתהליכי קבלת החלטות של גורמי רוחה בתחום הגנת הילד, הן : (1) יש צורך בנהלי עבודה מוגדרים בוגר לעורבותם גורם בלתי תלוי מטעם ההורה בתהליך קבלת החלטות אשר יהיו ברורים לכל מי משתתף בו. נחילים אלו צריכים להתאים למאפייני מערכת הגנת הילד המעצבים את היחסים בין ההורה, העובד הסוציאלי והסוכנות ; (2) יש צורך בזמן ידע והכשרה בתחום הגנת הילד לגורם אשר מייצג את ההורה ; (3) יש לחת ביחסו את אפשרות הייצוג הניתנות לילדים עצם ולבחו האם וכייזה הן משלבות עם אלו הניתנות להורייהם. מחקר משמעותי בוגר לסוגיות אלו הוא קריטי לצורך פיתוח מדיניות יעילה.

דברי תודה

אבקש להודות לאנשים אשר תרמו למחקר זה.

תודה לגורמים במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השירות ליד ונווער במנהל לשירותים אישיים וחברתיים והאגף למחקר תכנון והכשרה, אשר יזמו את ביצוע המחקר.

תודה לאנשי האגפים השונים במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים על קריית המסמך ועל השיתוף במחשוביהם בעקבות כך. תודה לגב' איריס פלורנטין, מנהלת המנהל לשירותים חברתיים ואישיים; לגב' דליה לב שדה, מנהלת שירות ילד ונווער; לגב' איתנה ברמן, סגנית מנהלת שירות ילד ונווער; לגב' איליה מאיר, מנהלת שירות פרט ומשפחה; לגב' אורנה הירשפלד, מנהלת השירות למען הילד; לגב' ורד רוטפוגל, מפקחת ארצית קהילה; למ"ר עמיר קשי, מפקח ארכי ועדות לתכנון טיפול והערכה; לגב' נורית וייסברג-נקש, מפקחת ארצית תחום משפחה; לגב' חוה לוי, עו"ס ראשית לחוק נוער; לגב' רחל אייגר-לוין, מפקחת אומנה; ולעו"ד קשת-יונה פיינברג, יו"צת משפטית.

תודה לעמיתותיי במכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל אשר סייעו בשלבים השונים של המחקר. תודה לפסי פרגר על הסיווע באיסוף חומרה המחקר, למרים נבות ורחל סבו-לאל על שעوت של חשיבה משותפת, לרויטל אביב מותוק על העריכה המקצועית, לנעמי הלסטד על התרגומים לאנגלית ולענת פרקו-טולדנו על הפתק הדות.

תוכן עניינים

1	1. מבוא
3	עבודה בשותפות עם הורים בתחום הגנת הילד : רקע, יתרונות ואתגרים
5	גישהת המערכיות : מסגרת קונספטואלית
7	2. שיטה
8	3. ייצוג הורים בתהליכי קבלת החלטות : מבט משווה
8	נורבגיה
12	פינלנד
14	שבדיה
16	דנמרק
18	אנגליה
26	3. סיכום מסקנות
36	4. מקורות

רשימת לוחות ותרשימים

תרשים 1 : השלבים העיקריים בתהליכי קבלת החלטות של גורמי רזואה בתחום הגנת הילד 27
במדינות השונות

לוח 1 : המאפיינים העיקריים של ייצוג הורים בתהליכי קבלת החלטות של גורמי רזואה בתחום 29
הגנת הילד במדינות השונות